
BIBLIOTECA/LIBRARYdoi: 10.1344/Svmma2017.9.9

Aquesta secció recull la producció científica de l'Institut de Recerca en Cultures Medievales pel què fa a la publicació de llibres i a la presentació de tesis doctorals.

§PUBLICACIONS

ALBERNI, Anna; VENTURA, Simone (eds.), 2016. *Cobles e lays, danses e bon saber. L'última cançó dels trobadors a Catalunya: llengua, forma, edició*, Roma, (IRCVM-Medieval Cultures, 6), Viella

Resum català

La poesia escrita a Catalunya entre els segles xiv i xv es caracteritza per una varietat formal que es manifesta sense trencaments en els temes ni en l'estil, encara arrelats a la *fin'amor* dels trobadors i al gènere que n'és la màxima expressió, la cançó. Aquest volum recull els treballs presentats al seminari internacional del projecte *The Last Song of the Troubadours. Linguistic Codification and Construction of a Literary Canon in the Crown of Aragon, xiv-xvth Centuries* (European Research Council, FP 7 2009-2013-240170), celebrat a la Universitat de Barcelona el maig del 2013. Tots els articles excepte el darrer, dedicat a les fonts documentals, tenen en comú una atenció especial als aspectes formals del text i a la seva transmissió: d'una banda, l'estudi del llenguatge entès com el lloc per excel·lència on s'actualitza la creativitat dels autors i on aquests dialoguen amb els autors del passat; de l'altra, la manera com les obres s'han transmès i llegit al llarg de la història.

Paraules clau: Crítica del text, poesia trobadoresca, lírica catalana medieval, lingüística de contacte, versificació, música, tractats poètics, documentació històrica, *Roman de Cardenois*.

Abstract anglès

The poetry composed in Catalonia over the 13th and 15th centuries displays a remarkable variety of forms, while its main subject matter and style remain rooted in the troubadour's *fin'amor* and in the *canso* as the lyric genre where the poetics of courtly love is expressed in all its potential. The papers gathered in this book were presented at the international conference of the project *The Last Song of the Troubadours. Linguistic Codification and Construction of a Literary Canon in the Crown of Aragon, 13th-15th Centuries* (European Research Council, FP 7 2009-2013-240170), held in May 2013 at the University of Barcelona. Except for the last one, which deals with archival documentation, all papers share a specific attention to the formal aspects of texts and their transmission. In particular, they focus on language as the place of creativity and where Catalan poets establish a fruitful dialogue with the authors of the past.

Keywords: Textual criticism, Troubadour poetry, Catalan poetry, contact linguistics, versification, music, medieval poetics and grammar, archival documentation, *Roman de Cardenois*.

URL: <https://www.viella.it/libro/9788867281169>

§TESIS DOCTORALS

***Autor:* Mattia C. Chiriatti**

***Títol:* Έγκώμια καὶ θρήνοι: los βασιλικοὶ λόγοι de Gregorio de Nisa. Introducció, traducció, anàlisis exegético y comentario.**

***Director:* Josep Vilella Masana – Ernest Marcos Hierro**

***Data de lectura:* 16 de maig de 2016**

Resum

En el trabajo de tesis que aquí se presenta se ha llevado a cabo un minucioso estudio histórico-analítico de un grupo de discursos, considerados menores, de Gregorio de Nisa. Este manuscrito, el cual consta de traducción al castellano, de comentario y de exégesis de aspectos lingüístico-literarios, ha analizado, bajo las distintas categorías exegético-retóricas de la tradición sofística, los diferentes tipos de λόγοι que componían un βασιλικὸς λόγος. A partir de la edición crítica de las obras de Gregorio de Nisa (*Gregorii Nysseni Opera*, Leiden, 1990 vols. IX y X, 1), nuestra traducción en castellano y su respectivo comentario han comprendido las homilias u oraciones fúnebres que el Niseno dedica a varios personajes de la época, caso de Melecio (primer presidente del Concilio de Constantinopla del 381) y de miembros de la corte imperial, como la joven princesa Pulqueria y su madre Elia Flacila (esposa del emperador Teodosio). Dentro de este grupo, también podríamos incluir (aunque constituyan un corpus textual por sí mismas) las homilias fúnebres de tipo más bien hagiográfico, como las dedicadas a Esteban protomártir, a los Cuarenta legionarios de Sebaste o incluso el panegírico escrito para el recluta Teodoro. En conclusión, mediante nuestro análisis histórico y filológico hemos colmado una laguna existente en el estado actual de la investigación acerca de Gregorio de Nisa, cuyos discursos, bajo la perspectiva histórico-social, resultan fundamentales para el conocimiento del siglo IV, en cuyo fenómeno histórico tanta importancia adquirieron las iglesias cristianas. Junto con la vertiente histórica, el estudio lingüístico y literario de la producción conservada del capadocio nos ha permitido escudriñar también las distintas categorías exegético-retóricas de la tradición sofística que, bajo el barniz cristiano, aparecen en las obras del Niseno.

Paraules clau: Gregori Nisè - βασιλικοὶ λόγοι – traducció – comentari històric i exegetíc

Abstract

This Phd thesis analyzes in depth a group of writings, considered minors, of the Cappadocian bishop Gregory of Nyssa. This work, supported by a translation in Spanish, together with a commentary and an exegesis of the linguistic and literary aspects, has shown its deep bond with the several λόγοι of the βασιλικὸς λόγος. These ones were constructed according to a scheme canonized by the treatises of rhetoric, in particular Menander of Laodicea's Περὶ ἐπιδεικτικῶν. The bishop of Nyssa innovates the traditional schemes of the Pagan rhetoric applying them to a Christian funeral, deleting references to the physical beauty and underlying, in its place, the parts which illustrate the virtues of the deceased. Commencing from the critical edition (*Gregorii Nysseni Opera*, Leiden, 1990, vols. IX y X, 1) the thesis has included, namely, the epitaphs dedicated to the most relevant personalities of the time: Meletius, president of the first Council of Constantinople, and the members of the imperial court, as the young princess Pulcheria, died prematurely, and her mother Aelia Flacilla, Theodosius' consort. In this group we can either include the hagiographic homilies as *In Sanctum Stephanum* or the other orations celebrating the Forty Martyrs of Sebaste and the recruit Theodore (*In XL Martyres, In Theodorum*). In conclusion, the main aim of this work has been the closing of the loopholes about a relevant part of Gregory of Nyssa's writings, which may allow the reader to draw a global historical frame of the IVth century.

Keywords: Gregory of Nyssa - βασιλικοὶ λόγοι - translation - Historic and exegetical commentary

Autor: Glòria Sabaté i Marín

Títol: "Aquells qui ho voldran saber, lligen...": llibres i lectors a la Barcelona del segle XV

Director: Meritxell Simó Torres – Anton M. Espadaler

Data de lectura: 20 desembre 2016

Resum

Hom constata que la característica definitiva des de finals del segle XIV és que les obres llatines i itàliques circulen entre un públic lector que el podem situar més enllà de la cort, per la qual cosa amb aquesta tesi doctoral ens proposem d'observar qui poden ser aquests lectors, a quin estrat social pertanyen, quins vincles s'hi observen, quins interessos tenien, quins llibres posseïen i quin ús en feien, d'on podien procedir aquestes obres, en quins espais podien coincidir per parlar de literatura, etc. etc., en la convicció que, per afinitat de lectura, també ells, més enllà de la cort, s'haurien pogut constituir en destinataris - és a dir lectors potencials - d'una novel·la com l'anònima *Curial e Güelfa* que es complau a fer paleses les lectures que fonamenten la ficció.

Paraules clau: Història de la cultura escrita; traduccions; literatura catalana medieval;

Abstract

It is acknowledged that one of the defining traits of the final period of the XIV century is that written works, both Latin and Italian, spread beyond courtly circles of readers. The aim of the present PhD dissertation is to answer who these readers were, which social stratum did they belong to, which were the links that can be traced, which were their interests, which books did they have and for what purpose did they use them, where did these works come from, in which milieus did the readers meet to talk about literature, etc. The ultimate reason to answer these questions is the firm conviction that a romance like the anonymous *Curial e Güelfa*, which indulges in signaling out the readings on which the fictional narrative is based, can be addressed to potential readers beyond courtly circles who might become such readers because of the affinity of their readings.

Keywords: History of Written Culture; Translations; Catalan Medieval Literature;